

PISA-KANNING

PISA-KANNINGIN ER ÓBRÚKILIG

– Mentamálaráðið svíkir mest við ikki at taka fyrivarni fyri øllum lýtunum og óvissunum í sjálvum fortreytunum fyri Pisa-kanningini, sigur Rógvi Thomsen, námsfrøðiligur ráðgevi

Mynd: Álvur Haraldsen

Rógvi Thomsen, pedagogiskur ráðgevi, fýlist á, at Mentamálaráðið ikki alment setur navn á øll tey fakligu fyrivarnini, ið eiga at takast viðvíkjandi Pisakanningini. Kanningin lýkur heldur ikki alment galdandi hagfrøðisligar reglur. Tí er kanningin óbrúkilig, og tað hon kanska kann verða brúkt til, verður føroyska kanningin ikki brúkt til, heldur hann

Ingolf S. Olsen

– Vit hava hoyrt landsstýrismannin og onnur tætt at Pisa-kanningini júka upp í saman um, at Pisa-kanningarúrslitini skulu takast við fyrivarni, men ongin sigur nakað um, at sjálvur mátin, kanningin er gjørd upp á, í allar hægsta grad eisini skal takast við størsta fyrivarni. Tey fakligu fyrivarnini, ið eiga at verða tikin, eru so nógv, at kanningin í roynd og veru er fullkomiliga óbrúkilig.

So bersøgin er Rógvi Thomsen, cand.ped og námsfrøðiligur ráðgevi hjá Ser-nám.

Ongin frágreiðing

Hann hevur nærlisið almannakunngjörda tilfarið í seinastu Pisa-kanningini, Pisa 2012, og er skelkaður. Ikki av, at føroysku næmingarnir klára seg so illa í kanningini, men av, at hon er almannakunngjørd uttan nakað boð upp á veruligar frágreiðingar.

– Bara tað, at føroyska frágreiðingin ikki fyllir meira enn 20 síður, meðan tann danska fyllir 164 síður, sigur nóg mikið um fakligu viðferðina, føroyska kanningarúrslitið hevur fingið frá tí myndugleikanum, ið hevur biðið um kanningina, staðfestir Rógvi Thomsen.

Men hvat er tað ítøkiliga, sum fær hann at vera so avgjördan í síni koldøming av Pisakanningini?

– Fyri tað fyrsta, tá tú mátar okkurt, so mást tú vita, hvat tú mátar, og hvat tú mátar í mun til. Og tá tú so hevur eitt mátiúrslit, mást tú hava boð upp á, hví úrslitið bleiv, sum tað bleiv. Onki av hesum er uppfyllt í hesi kanningini. Vit kenna einki til bakstøði, fortreytir og metodur í kanningini. Tað er eitt krav, skal kanningin hava vísindaligt gildi, sigur hann.

Óvísundalig kanning

Høvuðstrupulleikin í kanningini er sambært Rógva Thomsen – og fleiri serfrøðingum, ið hava fingið ljóð uttanlands – at sjálvpremissan, fortreytin, fyri kanningin ikki heldur. Tí tað verður gingið út frá, at kanningin verður einsháttað í øllum londunum, tí tað sama verður mátað í øllum londunum, og at tað tiskil ber til at samanbera úrslitini í teimum ymisku londunum.

Men so einfalt er heimurin ikki skrívaður saman.

Rógvi Thomsen vísir serliga til ein av fremstu Pisa-kritikarunum í Danmark, hagfrøðingin Svend Kreiner, professara, ið beinleiðis heldur Pisa-kanningarnar vera vísundaliga

ógrundaðar, tí hagfrøðisligu fortreytirnar ikki halda.

Kreiner hevur millum annað víst á, at torleikastigið í Pisa-uppgávunum er ymiskt frá einum landi til annað, og at munurin ofta er ógvuliga stórur. Og tann trupulleikin

» Tá tú hevur eitt mátiúrslit, mást tú hava boð upp á, hví úrslitið bleiv, sum tað bleiv. Tað er ikki uppfyllt í hesi kanningini

kann væl vera til staðar, sjálvt um uppgávnar vóru neyvt tær somu í øllum londunum. Tí mentanirnar eru sera ymiskar, og somuleiðis skúlskipanirnar. Tær leggja als ikki dent á tað sama í øllum heiminum.

Ymiskir førleikar

Eitt nú hevur Svend Kreiner verið við til at gera greiningar, ið vísa, at danskir næmingar duga betri enn kanadiskir næmingar at fáa upplýsingar burtur úr tekstum. Øvugt duga kanadiskir næmingar betri enn danskir at gera sær hugsanir, reflektera, um tað, ið lisið verður.

Sostatt verður tað ein spurningur um, hvussu uppgávnar eru blandaðar. Eru fleiri spurningar um upplýsingar enn reflekterandi spurningar, klára danskir næmingar seg betri og øvugt.

út frá mátingunum er, at mentanirnar eru ymiskar, sigur Rógvi Thomsen.

– Í teirri føroysku Pisa-frágreiðingin frá 2012, verða hesar samanberingar nær um absurdar. Her verður gjørd ein neyv stigatalva, ið vísir samanberingina millum tey seks Norðurlondini. Tá ið vit so vita, at alt eftir hvussu Pisa-kanningin verður gjørd upp, so kunnu tey einstøku londin flyta heilt nógv upp ella niður á stigatalvuni, so er føroyska samanberingin óbrúkilig. Tað er millum annað tí danska Undirvísingarmálaráðið ikki kunngerð, hvar Danmark er plasað á stigatalvuni; men tað ger føroyska Mentamálaráðið uttan nakað fyrivarni, sigur hann.

Skiparasøgurnar

Føroyska mentanin og føroyskur skúlskapur er eisini ymiskur í mun til onnur lond, vísir hann á og nevnrir nógvu søgurnar um føroyskar skúlanæmingar, sum vórðu skírdir ar vera sibbar ella vónleysir forherðingar, men sum kortini endaðu sum skiparar og skipsførarar.

– Eg haldi, at tað er nóg, sum bendir á, at hatta ikki bara er ein mýta. Nógvir føroyskir dreingir hava ikki tímað at gingið í skúla, skúlin hevur einki havt at

bjóða teimum, og av tí sama hava teir onki dugað. Øll siga søgur um slíkar dreingir frá síni skúlatíð. Men tá teir so knappliga fáa brúk fyri sín um evnum, so eru tey har, og teir kunnu fara upp á skúla og fáa góð pappírir.

– Tað, sum vit eiga at spyrja okkum sjálvi er, hvussu tað ber til, at skúlin í 9 – 10 ár ikki hevur klárað at møtt hesum dreingjum. Hvat er tað, skúlin ger skeivt? Nýggj dansk kanning av sama bólki av teimum 15 – 20 prosentunum, ið hava vánaligastu lesiúrslitini í 9. flokki í Pisa-kanningunum vísir, at aftaná fimm ár hava 60 prosent av teimum tikið eina ungdómsútbúgvin, ja, ein fjórðingur hevur tikið studentsprógv, og fleiri eru í gongd við eina fimm ára langa ella longri útbúgving. Bara hetta eigur at siga okkum, hvussu óálítandi Pisa-kanningarnar eru, og at tær als ikki eru eitt brúkiligt amboð at bota um fólaskúlan við, sigur Rógvi Thomsen.

Hann leggur stóran dent á, at tað eigur at viga tungt í øllum førleikamátungum, hvussu tað sosiala og økonomiska familjuumhvørvið – tað sosioøkonomiska grundarlagið – hjá hvørjum einstakum næmingi sær út.